

KISÉRTETEK.

EGY ÜGYVÉD ELBESZÉLÉSE.

- Ez a történet huszonöt évvel ezelőtt történt.
- Szomorú, szép őszi este volt. A család a parkban, a kastély előtt ült. Mint egy nagy fekete folt, mint egy semmitsem érő hiábavalóságokkal eltöltött élet fekete árnya, terpedt némán és mélabúsan a kastély. Az asztal mellett ült a család. Az asztalon szomorúan libegő lánggal égett, emésztődött egy gyertyaszál. A szél átkiáltott a fához, amelyek már zörögtek a száraz levelektől. Hűvös volt a levegő, az őszi halál-szaga érzett mindenütt.
- Az asztalfőnél ült édes atyám. Még most is látom, erős, csontos koponyáját, erőszakos bajuszát és mélyen néző szelid szemeit. Én mint a legfiatalabb gyermek anyám mellett ültem, aki dédelgetve rakta tányéromra a legjobb falatokat. Nagy komolysággal, az ártatlanságtól tágranyilott szemekkel bámultam akkor a világba és sokat vártam tőle és jelentőséget tulajdonítottam mindennek. Azóta? . . . azóta megtanultam már gyanusra összeszorított szemmel vizsgálni mindent.
- Olyan híven emlékezem mindenre, mintha ma lett volna. A halálról folyt a szó, sok szentimentalizmussal, sok naivsággal, mint az már lenni szokott ilyenkor.
- „Én azt hiszem, hogy az ember csak a halál után kezd élni igazán, szólott legidősebb nővérem. Amikor új életre kél, mint fű, virág, vagy akármilyen.”
- Óh az ember örökké él, szólott édes anyám. Én hiszem, hogy van másvilág.”
- „Ne higyjétek, szólott apám, komor csengésű hangján, melyben mindig volt valami hideg, ami visszatartotta az embert. Az ember meghal, azzal vége van. Meghal és nincs semmi.”
- „Semmi? szólott anyám sirásra hajló hangon. Hogy mondhatasz ilyet!”
- Apám keserűen kezdett nevetni. Hangja olyan szomorú, olyan érdes volt, mint mikor a falon végig húz az ember egy üvegdarabot. Sok csalódás és szárnyaszegett remény sirt ebben a hangban.
- „Óh, én hiszek Istenben, folytatta édes anyám. Ő jó és lát minket. Ő, aki elküldi angyalait, hogy vigyázzanak reánk és a halált is, hogy elvigyen innen, amikor üt az utolsó óra.”
- Atyám homloka, szép, magas homloka beborult, utánözva a tóképet, amelyet a felhő árnya borít gyászba.
- Ebben a percben az egyik kutyaánk el kezdett ugatni.

Szűkülve tört fel a hang az éjben, a hold már magasan állott, tiszta volt a levegő. De ez a hang oly panaszos volt, vékonyan elfutó, mint amilyenre azt mondják a parasztok: A kutya kísértetet lát, azért vonít úgy!

□ Valaki becsöngetett a kapun. A szél fúj, a csengő pedig úgy szólt, mint a metsző gyémánt, amikor belehasít az üvegbe.

□ Összeborzongtak.

□ „Ki lehet, ily későn, Istenem, szólott jó anyám, didegve a félelemtől és a hidegtől.”

□ „Ne féljétek, szólott atyám. Talán Jenő jött meg ily későn.”

□ Jenő a legidősebb fiú volt, aki Pesten tanult az egyetemen.

□ A szolgálkány kinyitotta a kaput. Egy sötét ember lépett be. Fekete felöltőt hordott és amikor odalépett a halódó gyertyaláng elé és lekapta fekete kalapját én visszahököltem attól a kísértetiesen fakó arctól, mely ránk meredt. Sárga volt az arca, sárga és fakó mint a holtaké. Szemei, melyek ebben a viaszburokban gyémántként égtek, feketén, nem földi lángban lobogtak. A nézése szúr, én csodálgattam, hogy nem gyullad meg az asztalterítő ott, ahová a pillantása esik.

„Merre van kérem a Szent Ambrus kórház, szólalt meg, anélkül, hogy jóestét mondott volna. E közben mereven atyámra nézett, úgyhogy — láttam — édes anyám idegesen remegett a kendője alatt; de az nem vette volna le a világért sem szemét atyámról, aki merően nézett farkasszemmel vele.”

□ „Azért keresem, tette hozzá, mert egy rokonom két napja halva fekszik ott. Szeretném még látni, mielőtt eltemetik.”

□ „A Szent Ambrus-kórház itt mellettünk van, szólott atyám nyugodtan. Erre tessék menni, a szilvafák alatt, gyalog egy negyed óra alatt odaérhet az ember.”

□ Az idegen köszönt, miközben rettenetes nézésű szemeit folyton atyámon tartotta. Fekete bajusza megvonaglott, amint a szavakat kiejtette, amelyek csúsztak és sziszegtek mint kigyók.

□ „Őn azt mondja, egy negyed órára innen?”

□ „Igen, egy negyed órára.”

□ „Akkor elmegyek, sietnem kell, mert tán még az éjjel eltemetik.”

□ Ezzel elment.

□ Mi egymásra néztünk. A rémület tükrözött mindnyájunk vonásain, csak atyám volt nyugodt. Vidámságot erőltetett és nevetve mondta:

□ „Na, ugyan érdemes is ennyire megijedni. azért, mert olyan fekete valakinek a szeme.“

□ „Ki tudja mit jelentenek ezeka szemek, szolt anyám.“

□ „Ugyan, csak nem nevetteitek ki magatokat, felelt atyám. Iparkodott tréfára fordítani a dolgot.“

□ Lassankint elfelejtettük a rejtélyes idegent. Társalgásunk vidámabb partok felé áradt, jó kedvünk támadt és atyám felemelte szép piros borral gyöngyöző poharát.

□ „Az egészségtekre,“ szolt hangosan.

□ E percben a pohár csörömpölve hullott ki kezéből az asztalra, a szívéhez kapott és elkékült arccal kiáltotta: „Végem van!“

□ Anyám egy retteneteset sikoltott és megrémülve rohantunk atyámhoz, aki hátradülve a székén, mozdulatlanul, halott krétafehér arccal feküdt. Lefektettük és kocsin gyorsan átvittük a szomszédos Szent Ambruskórházba. Mire odaértünk vele, atyám kiszenvedett.

□ Nem irom le azokat a jeleneteket, amelyek holtteste körül lejátszódtak. Anyám úgy sirt mint egy tébolyodott. A haját tépte, miközben folyton a halált emlegette, amely a rejtélyes idegen képében jelent meg.

□ „Én láttam a halált, ne szóljon semmit kiáltotta, vijjogta az orvosnak, aki hirtelen beállott szívszélhűdést konstatált atyámnál.“

□ Legidősebbik nővérem megkérdezte az ápolószemélyzetet, hogy néhány perccel előttünk nem járt-e a kórházban a fekete ismeretlen. Senki nem volt ott, már hetek óta. Az egész kórházban senkit sem vettek fel már hónapok óta, haláleset pedig három héten belül nem fordult elő.

□ Nem tudom leírni azt a félelemmel és örülettel vegyes borzongást, amelynek ujjai összeszorították a szívemet. Az ismeretlen rejtélyes alakja megnőtt, megdagadt előttem és bár már akkor sem hittem babonában, valami névtelen szorongás fogott el.

□ Nővéreim és édes anyám pedig megingathatlanok voltak hitükben, hogy az idegen a halál volt. Minden felvilágosodottságom dacára voltak olyan pillanataim, melyekben úgy éreztem, hogy valami titokszerű, a dolgok felszine alatt lappangó összefüggésnek kell léteznie az idegen rejtélyes megjelenése és atyám hirtelen halála között. Nem fordulnak-e elő az életben párosával oly események, amelyek anélkül, hogy okozati összefüggésben állnának egymással, egymás nélkül nem jelennek meg? Ismeretesek-e azok a telepatisz jelenségek, hogy az üveg széttörik ugyanakkor, amikor egy hozzátartozónkat baj éri, amiről én magam, a saját szemeimmel nem egyszer meggyőződtem? Hogy az óra megáll, amikor egy szerettünket temetik? Az álomképet, az előre-megálmodások, amelyeket senki le nem tagadhat, nem ép oly misztikusak, mint az idegen megjelenése?

□ Néha hangosan dobolt bennem a kétségbeesés és nem egyszer áldozata lettem lázéjszakáim fantazma-

góriáinak, amelyek helyként ragadták el szívemet. A szív különben is éjjel jobban hajlik a szertelenre, mert kantára az öntudat alszik. Nem egyszer babonás félelemmel meredtem az ajtókilincsre, hogy no, most mindjárt megnyílik és belép a babonás fekete férfiú és reám merednek azok a rejtélyes tűzzel égő szemek, az a földöntúli tekintet.

□ □

□ Tegnap, amint irodámban ülök, kopognak az ajtómon.

□ „Szabad, kiáltom.“

□ Az ajtó lassan megnyílik és félve, kissé bátortalanul egy hófehér szakállu ember lép be.

□ „Az ügyvéd urat keresem.“

□ „Én vagyok. Mivel szolgálhatok?“

□ Az öreg közelebb lép hozzám, merőn a szemembe néz. Ettől a nézéstől valami emlékező sejtelem vonaglott át a szívemen. A fekete szemek! Ezek volnának? Az lehetetlen.

□ „Olyan ismerősnek tünik fel uraságod, szolt. De az nem, az lehetetlen, hogy olyan keveset változott volna.“

□ Csodálkozva néztem reá.

□ „Ezelőtt huszonöt évvel, folytatta, láttam ezt az arcot. Egy nagy parkban, egy borzasztó éjszaka, gyertyafénytől megvilágítva.“

□ Bennem a vér vad iramban ömlött agyamra, a felindulás annyira erőt vet rajtam, hogy le kellett ülnöm. Megragadtam az öreg karját, kényszeríttem, hogy leüljön velem szemben, merőn a szeme közé néztem. Igen ez az arc! Most már megismertem.

□ „Ön az tehát, aki a sirba vitte atyámat?“

□ „A fia tehát! Atyja meghalt? Bocsásson meg én azon az éjen a flamat vesztettem el.“

□ Ezzel bőbeszédűen elbeszélte, hogy fiának párbaja volt. A párbaj ott folyt le az erdőben, amely parkunk mellett feküdt. Ő csak későn értesült róla. Csak annyit tudott meg, hogy egy környékbeli birtokossal volt a párbaj és fiát egy szomszédos kórházba vitték, ahol meghalt sebébe.

□ „És miért nem ment ön a Szent Ambruskórházba.“

□ „Útközben találkoztam egy paraszttal, aki értesített, hogy fiam máshol van. Odamentem tehát. Én azt hittem, hogy az Ön atyja volt a fiam gyilkosa. Azóta meggyőződtem arról, hogy neki semmi része nem volt fiam halálában, ezért vizsgáltam oly merőn vonásait. Önök megrémültek tőle, ügyebár.“

□ „Ha tudná, mily kapcsolatba hoztuk Önt szegény atyám halálával. De mennyire megváltozott Ön. A fekete bajusza fehér lett mint a hó, nézése megszédült, az arca sem olyan mint akkor volt.“

□ „Sok minden megváltozik, Uram.“

□ Ezzel belefogott ügyének előadásába.

□ Így van ez uraim, nincs a földön semmi azon kívül, amit látunk. Ami érzékeinken kívül esik, az nem is létezik. Minden babona és sejtelem rajongáson vagy képzelődésen alapul. Én azt hiszem, hogy a szellemek csak a mi fejünkben élnek és mozognak. Vagy nem?

KANIZSA ISTVÁN.